

novih vtisov in doživljajev. Lepo je bilo to ferijalno potovanje ter nam je zapustilo krasne spomine na skupno prežite dni, iz katerih bodemo črpali v urah težkega dela iz duševne utrujenosti.

Sklenili smo, da se tudi v prihodnjih počitnicah udeležimo potovanja potom F. S., upamo pa, da nas bo prihodnje leto potovalo iz Slovenije mnogo več učiteljev-ferijalcev nego letos. Skrbimo vsi za to, da nam bo tedaj nudil F. S. še mnogo več ugodnosti, kakor je bilo mogoče letos, ustanovljajmo podružnice in svratišča ter podpirajmo F. S.! Ferijalci, veselo na delo in prihodnje leto srečno pot!

J.M.

Naše narodno prosvetno delo.

—p »Kraljica palčkov«. Naš tov. Josip Ribičič, urednik »Novoga Roda«, je izdal novo mladinsko igro, ki je nadaljevanje mnogo igranih »V kraljestvu palčkov«, vendar obenem samostojen dramski proizvod. Knjigo je založilo goriško učiteljsko društvo. Okrašena je s trobarvnimi, modernimi lesorezi Avg. Černigoja. Delo ima glasbene vložke, ki jih je uglasbil Marij Kogoj.

Šolski odri in pevski zbori.

—po V poročilu v 37. številki »Učit. Tovarisa« o šolskih prireditvah v konjiškem okraju, bi pač poročevalec ne bil smel pozabiti na delovanje šolskega odra na Koblju, kjer učiteljska dvojica Striglova že od prevrata sem kar najbolje in z največjo vnemo in ljubeznijo uravnava v jugoslovanskem duhu glavce malih Pohorcev in Pohork.

—po Kostričnica pri Rogaški Slatini. Prireditve z dne 30. septembra je bila posvečena v moralnem oziru spominu na neodrešene brate, duševni utrditvi ujedinjena troimenega naroda, — v gmotnem oziru pa Jugoslovanski Matici (250 K) in revnim učencem (600 K). — Uspeh: dober; udeležba: ca. 300. Vzpored: 1. Predgovor »Iz knjige nasilja«. 2. Mladje. Igra. 3. Materina ljubezen. Deklamacija (po 13. berilu I. SH čitanke »Majčina ljubav« oziroma se koroških dogodkov 1919.). 4. Krasna roža. Triglasno. (Krasna pesem Frana Gestrina. Zbirka »Izza mladih let« — Celje 1893.). 5. Ujedinjenje. Igra s petjem.

Gospodarsko delo.

—pg Belokranjsko učiteljsko društvo je priredilo dne 6. oktobra sadno razstavo, ki je dosegla nepričakovano dober uspeh. Od nekaj je bilo učiteljsvo vedno v prvih vrstah sadjarjev, ki so vpeljali mnogo lepega sadja. Pokazalo je tudi, da se udeležuje pri izvenšolskem delu v gospodarstvu in hoče pomagati na ta način narodu do boljše eksistence. Kdor pozna naše malenkostne podeželske razmere, ve, da je treba marsikaj pretrpeti in preslišati. Veseli nas, da so šole: Adlešiči, Doblje, Črnomelj, Dragatuš, Semič, Talčji vrh, Ljublje, Suhor in Štrekljavec pokazale, kaj raste tudi na šolskih vrtovih, kjer so vzgajali drevje učitelji sadjarji. Metliški tovariši in tovarišice pa so pokazali, da so pravi mojstri v aranžiranju razstav. Sodba navzočih strokovnjakov je bila prav dobra.

Književnost in umetnost.

Nove knjige in druge publikacije.

—kpl. **Problemi vzgoje najširših plasti našega naroda.** Spisal Franjo Žgeč. Izdalo in založilo »Udruženje Jugoslovanskega Učiteljstva — Poverjenišvo Ljubljana«. 1923. Cena s poštnino 12 Din. Naroča se pri poverjeništvu UJU v Ljubljani, »Učiteljska tiskarna«.

—kpl. **Pevska šola za ljudske, meščanske, srednje in glasbene šole II. del.** Spisal dr. Pavel Kozina, profesor na I. državni gimnaziji v Ljubljani, Pokrajinska uprava, oddelek za prosveto in vere, je knjigo odobrila z odlokom z dne 10. septembra 1923, št. 3349. Cena 26 Din. Založba »Jug« v Ljubljani. Tiskala Zvezna tiskarna v Ljubljani.

—kpl. **Svetozar Hurban Vajansky: »Leteče sence«.** Iz slovaščine preložil Fran Albrecht. Založila Tiskovna zadruga v Ljubljani 1923. Cena 22 Din, po pošti 1.50 Din več. Tiskovna zadruga v Ljubljani, Prešernova ulica 54.

Ocene.

—k **Svetozar Hurban Vajansky: »Leteče sence«.** Roman iz slovaščine preložil Fran Albrecht. Svetozar Hurban Vajansky je poleg Kukučina in Hvizdoslava

najodličnejši predstavnik slovaškega slovstva. Iz njegovih del veje nežen čar poezije, prežete z gorečo, verno ljubeznijo do rodne zemlje. V »Letečih sencah« je Hurban s simpatičnim realizmom oblikoval problem svojega naroda, ki je bil v marsičem sličen našemu slovenskemu; na eni strani mehko in neodpornost domačega slovaškega človeka, kmeta in intelektualca, na drugi klonljiva voljnost in nacionalno zaspanost napol potujčene domače gospode, proti tema dvema pa pohlepni sovražni tuji. »Leteče sence« so nazorna slika mučeništva, ki ga je pod Avstrijo pretrpela nesrečna slovaška zemlja od Madžarov, Nemcev in židov. V to mračno sliko pa je kot sveže brstje zelene upanja vpletena čista ljubezen dveh mladih src. Prepričani, da se bo knjiga priljubila slovenskemu čitatelju prav tako, kot so se mu druga najboljša dela Jurčičeva in Kersnikova, »Leteče sence« toplo priporočamo.

—k Prof. dr. P. Kozina: »Pevska šola za ljudske, meščanske, srednje in glasbene šole.« II. del. Vsebinske knjige je razdeljena v dve poglavji: A. Večglasno petje, B. Pesmi v molu. V prvem poglavju obravnava prof. Kozina I. dvoglasno, II. troglasno in III. četverglasno petje, dvoglasnemu petju pa — kot podlagi večglasnega petja — posveča največjo važnost. Z dvoglasnega kánona preide k dvoglasnemu petju z vzporednimi, s stranskimi in z nasprotnimi postopi glasov, in sicer po onih štirih glavnih skupinah tonov, oziroma po onih štirih osnovnih melodijah (skala, trizvok, kvartsekstov akord in molov akord), ki smo jih spoznali že v I. delu Pevske šole; za tem prehaja k dvoglasni pesmi v terciah in sekstah (zglede »Solnce čez hribček gre«), ki nam na njej pojasnjuje obrat intervalov. Ko smo po tem zgledu prepeli še 10 narodnih dvoglasnih pesmi, pridemo do važnega odstavka o intervalih, kjer prof. Kozina obravnava čiste, velike, male, zmanjšane in prekomerne (!) intervale. Namesto »prekomeren« (übermäßig) je boljši in pravilnejši izraz »zvečan«, ki je v glasbi navadno v rabi, zakaj čiste intervale z višanjem zvečamo (zvečani intervale), z nižanjem zmanjšamo (zmanjšani intervale), velike intervale z višanjem zvišamo (zvišani intervale), a male intervale z nižanjem znižamo (znižani intervale). Tedaj dobimo iz čistih intervalov zvečane ali zmanjšane, iz velikih — zvišane, male ali znižane, iz malih pa velike, zvišane ali znižane. Zdi se mi, da bi učenci tako imenovanje intervalov lažje razločevali in hitreje umevali. — Jako važen za pevca je odstavek o dihanju. Ko nas je seznanil še s konsonancami in disonancami, nam nudi nadalje mnogo izključno narodnih dvoglasnih pesmi v raznih intervalih, na nekaterih teh pesmi pa nas uvaja v sorodnost tonovih načinov. V drugem oddelku prvega poglavja nastopajo sprva osnovni akordi (trizvok, septakord, nonakord) ter obrati trizvoka (sektov in kvartsekstov akord) in septakorda (kvintsekstov, terckvartov in sekondakord); za tem prihajajo troglasne narodne pesmi, spremljane v tretjem glasu s toniko in dominantno, pozneje s toniko, dominantno in subdominantno, v pesmi »Roža na vrtu zelenem cvete« pa tudi z njihovo terco in kvinto. Pri zadnjih pet troglasnih pesmih je drugi del pesmi zgrajen v sorodnem tonovem načinu. Tretji oddelek prvega poglavja navaja: 1. četverglasne narodne pesmi z uporabo trizvokov na toniki, dominantni in subdominantni ter 2. četverglasne narodne pesmi s souporabo harmonij izven teh trojnih glavnih akordov. Drugo poglavje Pevske šole obravnava pesmi v molu. Ko nam prof. Kozina pojasni razliko med durom in molom, kratko razloži ustroj molove skale, sorodnost dura in mola ter pokaže vnanje znake vseh durvih in molovih tonovih načinov in razvidnico štirih osnovnih melodij v molu, navaja nekaj srbskih dvoglasnih, troglasnih in četverglasnih narodnih pesmi. Na koncu knjige je nekaj najobičajnejših glasbeno-strokovnih izrazov in njihovih okrajšav in pa tolmač nam manj znanih srbskih ali hrvaških besed. Pokrajinske uprave oddelek za prosveto in vere v Ljubljani je tudi to knjigo odobrila kot učno knjigo. Vredna je toplega priporočila posebno za meščanske in srednje šole in za učiteljska.

—k **Problemi vzgoje najširših plasti našega naroda.** Spisal Franjo Žgeč. Izdalo in založilo Udruženje Jugoslovanskega Učiteljstva — Poverjenišvo Ljubljana. 1923. Cena s poštnino 12 Din. Naroča se pri poverjeništvu UJU v Ljubljani, Učiteljska tiskarna.

Temeljito razpravo, ki je bila odlikovana s svetosavsko nagrado Njegovega

Veličanstva kralja na ljubljanski univerzi, deli avtor v dva dela, katerih prvi je teoretičnega, drugi praktičnega značaja. V prvem razpravlja o nalogah, ciljih in smernicah vzgoje najširših plasti našega naroda, v drugem začrtuje pota za vzgojo teh plasti. V slovenski literaturi je knjiga prvo delo te vrste.

Pisatelj analizira sodobno družbo in nalogo današnje pedagogike. Napravljiva psihološko — sociološko analizo najširših plasti našega naroda in nas končno postavi pred glavna reprezentanta najširših plasti istega, t. j. pred kmečko prebivalstvo in industrijski proletarijat, kot glavno maso našega naroda, ki smo ju do sedaj vzgajali po enem in istem kopitu, katerih narava pa zahteva stroge ločitve in razlike pri vzgoji. Posebno zanimivo je poglavje o problemu družine in šole v vzgoji najširših plasti, ker posega pisatelj pri opisu v vse činitele, ki vplivajo na vzgojo, t. j. na razpadanje družine, medsebojno razmerje vzgoje in družine ter razmerje družine in šole. V drugem delu, kjer opisuje avtor pota za vzgojo najširših plasti, deli sredstva in pota po vzgojnih dobah, in sicer v predšolsko, šolsko, pošolsko (od 14. do 18. leta) in mladeniško dobo (od 18. do 24. oziroma 30. leta). V vseh dobah strogo loči vzgojo kmečke mladine in vzgojo mladine industrijskega proletarijata. V vsaki dobi posebej pa temeljito oriše strukturo duševnosti in socialni položaj mladine. Šolo in njene hibe razgali v posebnem poglavju, kjer zarisuje tudi moderne smernice našemu osn. šolstvu, biča sedanji vzgojni in učni sistem, ki šolo vedno bolj odtuja od realnih potreb in zahtev naroda. Kot vzor stavi produktivno šolo. S posebno temeljitostjo posega knjiga v rak-rano vsega vzgojnega problema, v temelj vsega vzgojstva, t. j. v vzgojo učiteljstva. Avtor govori o pogojih za izvrševanje izvenšolskega učiteljskega poklica, o hibah in ovirah, ki nastopajo pri vzgojnem delu učiteljstva danes, o vzgoji učiteljskega naraščanja in pomanjkljivosti vzgoje, ki jo prejema na učiteljski, z ozirom na vzgojno nalogo med najširšimi plastmi naroda. Knjiga nas seznanja z novimi smernicami vzgojne organizacije v Rusiji, z ljudsko visoko šolo na Danskem, v takozvano Grundtvigovo ljudsko visoko šolo in temi problemi s posebnim ozirom na naše razmere in smeri, ki bi jo morali ubrati pri nas.

Skratka, ves problem je vsestransko, popolno in temeljito razpravljan in obravnavan v vseh podrobnostih. V prvi vrsti je knjiga namenjena učiteljstvu, preko nje ne bo moglo preiti posebno učiteljstvo naših učiteljskih in srednjih šol, in tudi vodilni možje naše šolske in prosvetne uprave ne, predvsem nadzorniki knjige ne bodo mogli prezreti, ker globoko reže v delo in nalogo vseh. Toplo pa priporočamo knjigo tudi vsakomur, ki je aktiven delavec na narodno-prosvetnem polju ali, ki se zanima za usodo našega naroda; tudi politikom in vsem javnim delavcem odpira knjiga nove globoke moderne poglede vzgoje naroda, ki jih morajo poznati in s katerimi se mora seznaniti vsak inteligent.

Naša gospodarska organizacija.

—g **Učiteljski dom v Mariboru.** Članarina in darila: Učiteljstvo deške osnovne šole IV. v Mariboru (11 članov) 110 Din. Obveznice 7% državnega posojila: Brumen Anton, nadučitelj na Teznu pri Mariboru 1 à 100 Din (s kuponi od marca 1924 dalje), Luknar Franjo, učitelj na Teznu, 1 à 100 Din (s kuponi od septembra 1922 dalje). Srčna hvala!

—g **Darila »Učiteljskemu konviktu« v Ljubljani.** 7% obveznice državnega investicijskega posojila (s kuponi od meseca marca 1924): UJU, poverjenišvo Ljubljana, 2 obveznici à 100 Din; prej izkazanih 106 obveznic à 100 Din, skupaj 108 obveznic à 100 Din = 10.800 Din. Srčna hvala!

Iz naše stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Vabila:

= **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA OKRAJ SLOVENJGRADec** zboruje v četrtek, dne 18. oktobra ob 9. uri v Slovenjgradu. Ker bo razen običajnih točk na dnevnem redu tudi sklepanje o neki važni zadevi, zato se pričakuje polnoštevilne udeležbe; pridite torej tudi penzionisti in vsi tisti člani, kateri ste radi bolehavosti včasih izostali! Tovarisha bla-

gajničarka pa prosi zamudnike za poravnava zaostale članarine, da bo mogla izpolniti svoje obveznosti. — Odbor.

Poročila:

+ **CELJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO** je zborovalo 20. septembra t. l. v Celju. Ob tej priliki se je izvršila izročitev reda sv. Save okrajnemu šolskemu nadzorniku Lj. Črneju, in je imel predsednik slavnostni govor. Dr. Pivko je predaval o materinski ljubezni v Cankarju. Na zborovanju je tudi društveni predsednik podal izčrpno poročilo o letošnji učiteljski skupščini v Ptuj ter o I. kongresu v Ljubljani.

+ **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA KONJIŠKI OKRAJ** je zborovalo dne 12. majnika t. l. v Konjicah. Po običajnem predsednikovem pozdravu in čitanju tajniškega poročila o zadnjem zborovanju, je podal tov. šolski nadzornik H. Schell opazke k današnjemu pouku.

G. nadzornik je omenil uvodoma nekdanje uradne učiteljske konference in njihov pomen, navedel vzroke, zakaj se danes ne vrše, govoril je nadalje o notranjosti in zunanosti šolskih poslopij, ki naj podajo skupno s šolskimi vrtovi lično sliko, a k vsemu temu naj krajni šolski sveti prispevajo kar največ. Glede pouka omenja, da je napredek na naših šolah res dober; pri računstvu se naj upošteva delovni princip, pri spisnih izdelkih pa praktična smer. Pri čitanju je paziti na pravičen naglas že v prvih šolskih letih, upoštevati je tudi kurzorno čitanje, pri deklamiranju pa zahtevati kretnje. Zbirati je narodne pesmi za dečke oziroma deklice, isto velja tudi za petje. Pri nazornem pouku je treba več zgovornosti, paziti na pravilne izraze in čisto izgovorjavo ter na povečanje besednega zaklada. Obravnava naj se ta predmet po možnosti na prostem, zlasti v poletnem času, kajti narava sama je najboljša nazorilo. V zemljepisju so res lepi uspehi, pri zgodovinskem pouku imej prvo besedo naša zgodovina, torej tudi najnovejša, podati je tudi učencem na pot v življenje najpotrebnejše iz ustavoznanstva. Za prirodoopisje manjkajo še razna zazorila, tu več, tam manj. Zbirka rudnin bližnjega okoliša bi naj ne manjkala na naših šolah. Upoštevati je poleg tega lesno industrijo, ki je ravno v konjiškem okraju precej razvita. Pri prirodoslovju naj se pridom uporabljajo vsa dosegljiva zazorila, kajti vse je v pomoč boljši zaznavi. V srbohrvaščini naj 3. šolsko leto seznaniti učence s pismenkami in z začetnim čitanjem, od 4. šol. leta dalje pa se vrši redno čitanje v zvezi z najpotrebnejšim iz slovnice. Pri risanju se naj ne šteti s papirjem, naj se ne riše v premajhnih oblikah. Tu je raznih pripomočkov dovolj, le z barvami je še težava, ker so predrage. Za telovadbo in telesno vzgojo sploh vlada vedno več zanimanja, izmed telovadnega orodja bi si naj šole priskrbele vsaj bradljo in drog.

Nadalje je občinstvo zanimati za šolo, z njim občevati prijazno in gledati na kar najboljše razmerje med šolo in domom ter se varovati vsega, kar bi škodilo ugledu učiteljskega stanu.

Končno je podal g. nadzornik še nekaj pripomb k uradovanju šolskih vodstev, nakaž se mu je tov. predsednik v imenu navzočega učiteljstva zahvalil prav prisrčno za vsa navodila in nasvete in sploh za vse podavanje, katerega bi bili s pridom poslušali tudi odsotni, v prvi vrsti mlajši tovariši-ice.

Po izvolitvi delegatov za pokrajinsko in glavno skupščino in po rešitvi nekaterih notranjih društvenih zadev je tov. predsednik zaključil zborovanje, ki je bilo tokrat res lepo obiskano, kajti navzočih je bilo nad štiri petine članov in članic. Zeleti je le, da bi bila prihodnja zborovanja še bolj obiskana in da bi se po zborovanjih ne razkropili prehitro na vse strani, ampak bi se sešli tu ali tam na prijateljske in tovarišiske razgovore.

+ **SLOVENJEBISTRIŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO** je zborovalo dne 20. septembra 1923 na dekljiški šoli v Slovenski Bistrici ob precejšnji udeležbi. Razen vseh šol so poslale vse šole po enega ali po več zastopnikov.

Tovariš predsednik poroča o spremembah v članstvu ter objavi dopis vrtnarskega in sadjarskega društva v Ljubljani z vabilom, naj se ustanovi za slovenjebistriški okraj podružnica tega prekoristnega društva.

Tekoče stanovske zadeve. Poroča o društvenih in stanovskih zadevah, in sicer o obeh letošnjih skupščinah, pri katerih smo bili častno zastopani, o ponesrečeni stavki državnih nameščencev, o sprejetju službene pragmatike, ki ima poleg marsikake vrline mno-